

ชื่อโครงการ “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง”

ผู้จัดทำ: 1.นางสาวศิริพร ชูทอง
2.นางสาวปราณี จันช่วย
3.นายก้องเกียรติ บุญศรี
4.นายธนารัตน์ เพียรดี

ครูที่ปรึกษา: นางสาวสุนันท์ บุสบาล

โรงเรียน: กันตังพิทยากร อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “การศึกษาผลิตผลจากต้นจากของแต่ละครัวเรือนของชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และพื้นที่ที่เหมาะสม ในการปลูกต้นจาก และเพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง “จาก” เป็นพืชที่อยู่กับคนไทยมาช้านานถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากนัก ทำให้การนำมาใช้ประโยชน์ของจากในชีวิตประจำวันจะพบเห็นได้น้อย แต่ในสมัยที่ปู่ ย่า ตา ยาย ยังเป็นเด็ก หรือเป็นหนุ่มสาว ต้นจากมีประโยชน์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมายทั้งอุปโภคและบริโภค นอกจากต้นจากจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายแล้วยังเป็นพืชภาคเกษตรกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในชุมชนที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกต้นจากอย่างเป็นกอบเป็นกำ ส่งผลทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในความหลากหลายของการนำไปใช้ประโยชน์ของต้นจาก รวมทั้งผู้วิจัยเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในครัวเรือน จึงเกิดแนวคิดที่จะศึกษาสภาพเศรษฐกิจของผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับต้นจากในชุมชน หมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 10 ครัวเรือน โดยเป็นการศึกษาข้อมูลลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกต้นจาก ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจแต่ละครัวเรือนในหมู่ที่ 4 ตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จากผลการศึกษาพบว่า ต้นจากเป็นพืชปลูกง่าย ชอบน้ำ พื้นที่ที่เหมาะสมในการเพาะปลูกต้นจากต้องเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเข้าถึง ต้นจากมีลักษณะที่เด่นกว่าพืชเกษตรกรรมชนิดอื่นที่ไม่ต้องกังวลในการรดน้ำ ต้นจากหรือปริมาณน้ำในการรดเพราะต้นจากจะเจริญเติบโตในบริเวณที่เป็นริมฝั่งแม่น้ำลำคลองสำหรับรายได้จากต้นจากมาจากส่วนต่างๆ ของต้นจากได้แก่ (1) ยอดจาก เป็นส่วนที่มีการจำหน่ายมากที่สุด เนื่องจากเมื่อตัดจาก

ต้นก็สามารถจำหน่ายได้เลย ถ้ามีคนมาเหมายอดจากก็ไม่ต้องลงมือตัดเอง สร้างรายได้ที่ดีให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพ (2) ลูกจาก จะต้องมีการแปรรูปเป็นลูกจากเชื่อมก่อน ถึงจะจำหน่ายได้ (3) ใบจาก จะจำหน่ายได้ก็ต่อเมื่อมีการลอกใบจากแล้วนำไปตากแดดให้แห้งก่อน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เราได้ทำการศึกษา มีรายรับอยู่ในระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 70 รายรับในระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 20 และรายรับมากกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 10 รายรับสูงสุด 23,300 บาท รายรับต่ำสุด 5,500 บาท และรายรับเฉลี่ย 10,669 บาท ส่วนรายจ่าย พบว่ามีรายจ่าย ระหว่าง 1,001-5,000 บาท ร้อยละ 50 รายจ่าย น้อยกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 30 และรายรับระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 20 โดยมีรายจ่ายสูงสุด 10,000 บาท รายจ่ายต่ำสุด 650 บาท และรายจ่ายเฉลี่ย 3,225 บาท ซึ่งเมื่อนำรายได้หักลบด้วยค่าใช้จ่ายแล้วกลุ่มตัวอย่างจะมีกำไร 7,444 บาท จากข้อมูล จะเห็นได้ว่า อาชีพเกี่ยวกับผลิตผลจากต้นจากจึงเป็นอีกอาชีพทางเลือกหนึ่งให้แก่ครัวเรือนในชุมชน แต่จากสถานการณ์ปัจจุบันพบว่าพื้นที่ป่าจากลดลงไปจากเดิมมาก เนื่องจากประชาชนในชุมชนเปลี่ยนไปปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่น โดยเฉพาะ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ต้นจากลดจำนวนลงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเดิมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำนานาชนิด และป่าจากยังมีคุณประโยชน์ต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชนอีกด้วย